

Díszedény fedéllel - Sötétlila alapon arannyal festett rovarokkal

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	9548.a-b
Gyár / műhely:	Minton & Co Ltd.
Készítés ideje:	1872 KÖRÜL
Készítés helye:	Stoke-on-Trent (Staffordshire)
Jelzés:	talpán masszába nyomva: MINTON- „A”; kereszt háromszögben (a gyártási időszak jele); 1285 (gyári formaszám)
Anyag:	frittporcelán
Technika:	aranyozott díszítés; áttört díszítés; lágyporcelánmáz; öntött
Méretek:	magasság (fedéllel): 33,3 cm legnagyobb szélesség: 13,6 cm szájátmérő: 8,5 cm talpátmérő: 12,5 cm

A hosszúkás, tojásdad alakú vázatest alacsony, hengeres talpon, kis nóduszon áll. A talpazatot körbefogó, domborművesen mintázott, arannyal kirajzolt faágakból négy plasztikus csonk ágazik felfelé, megtámasztva a vázatestet. A szájnylást keftrelő peremet aranyozott szalagfonat díszíti. Az egész felületet kékeslila tónusú, "szilvaszínű", finom árnyalatkülönbségeket mutató máz borítja. A ragyogó mázon különböző rovarok aranyszínű alakjai helyezkednek el egymás alatti sávokban: a fedélen katicabogár és szárnyas bogár, a váza testén pillangó, hőscincér és apróbb szárnyas rovarok, a talpnál katicabogarak.

A vázát az 1873. évi bécsi világiállításon vásárolta az Iparművészeti Múzeum, ahol a Minton-gyár nagy sikert aratott termékeinek rendkívül dekoratív, szilvakék színű mázával, amely színes lágyporcelán-mázainak legújabb árnyalatát képviselte.

A váza formája, a díszítőmotívumai és a máztechnikája egyaránt a távol-keleti porcelánok hatásáról tanúskodik. A 18. század első évtizedétől az Európában is gyártott "igazi" porcelánok anyagösszetétele eltért a kínai porcelánokétól. A magasabb kaolintartalom miatt az alaptest kiégetéséhez szükséges, igen magas, 1350 °C körüli hőfokon, (a kobaltkéken kívül) elégnek a színek. Ezért az európai (elsőként Meissenben gyártott) "német", vagy "kemény" típusú porcelánokon csak áttetsző és színtelen mázbevonatot lehetett alkalmazni. A színes dekorációkat a már kész máz felületére festették, és alacsony tűzön (600–860 °C) égették ki.

A kínai típusú, vaskos, vagy lehelet-vékony, fényes, vagy pedig matt, egyszínű, illetve egymásba ömlő, önmagukban is színes mázak előállításának titkait Európa vezető manufaktúrái a 19. század közepétől tárták fel. Különösen a Csien-lung periódus alatt, 1736–1795 között a császári műhelyekben készített, gazdag színvariációk bűvölték el a keramikusokat és a kényes ízlésű, gazdag vásárlóközönséget egyaránt.

A színeket még eltűró massaösszetételek és a velük együtt magas tűz hőfokon égethető, anyagukban színes "lágyporcelán" mázak kidolgozása terén a 19. század folyamán élen járt az angliai Minton-gyár, a világiállításokon versengésre ösztönözve a legjelentősebb francia (Sevres) és német (Berlin) gyárat. Az itt bemutatott díszedény jól példázza a Minton gyár termékeinek magas művészi és technikai színvonalát.

Az ipari fejlődésbe bekapcsolódó Magyarországon Zsolnay Vilmos (1828–1900) – ekkor még kicsiny pécsi műhelyében – az 1873. évi bécsi világiállítás tapasztalatai nyomán látott hozzá a magas tűzű színes mázak kidolgozásához – többek között –, a Minton-gyári példákat követve.

Irodalom

- Balla Gabriella, Kida Takuya: *Japonism and art nouveau*. Art Impression Inc., Tokio, 2020. - Nr. 1.
- Szerk.: Plessen, von Marie-Louise: *Művészet mindenkinek: A Victoria and Albert Museum*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2012. - Nr. 352.

- Szerk.: Horváth Hilda, Szilágyi András: *Remekművek az Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből.* (Kézirat). Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 109. (Csenkey Éva)
- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 14. (Csenkey Éva)
- a kiállítást rendezte: Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Historizmus és eklektika. Az európai iparművészet stíluskorszakai.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1992. - Nr. 169. (Csenkey Éva)
- Szerk.: Mravik László: Pulszky Károly szerepe az Iparművészeti Múzeum megalakulásában. *Pulszky Károly emlékének.* Szépművészeti Múzeum, Budapest, 1988. - Nr. 740. (Darkó Jenő)
- katalógust írta: Batári Ferenc, Békési Éva, Varga Vera, Lichner Magdolna: *Brit iparművészet az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeiben a 17. századtól a 20. század elejéig.* Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest, 1988. - Nr. 139.

